

עם "הפרגונה":

באוסטריה-אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה: 8.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 8 רויב, לרבע שנה: 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פֶּרַנְק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֶּרַנְק, בעד חלוף האדריסה 20 קאפ, מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה' 15 ק'.

תנאי החתימה.

באוסטריה-אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב, בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֶּרַנְק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֶּרַנְק, החתומים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם. דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורים: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ, 25 העללער.

Krakau, 4 September (27 August) 1903.

גליון מה.

קרבני, יום ד', יז אלול תרס"ג.

תָּכֵן: מלאכי השבת ואגדה, י. ב. לבנר, — שועל וברווזה (שיר עם ציור), שמואל בן-ציון, — ממראות ארץ ישראל: מראה ירושלים מעל הר הזיתים (ציור), — עצליה (פנטסיה), י. מ. הלוי זלקינד, — עדר צאן בארץ ישראל (ציור), — דון יצחק אברבנאל (תולדה, המשך), סעדיה אבן שושן, — שואבי מים (ציור), — ציד דגים (מזכרונות הילדות, המשך), ד"ר ל. מקלר, — ידיעות שונות, — חליפת מכתבים בין קוראי "עולם קטן", — מודעות.

מלאכי השבת.

(אגדה).

המלאכים בריחות השבת הנפלאים, תמהרנה עיניהם מרב ענג ונהגרו פניהם, נהיו כלם שמחה וגיל.

וַיֵּרָא הָאָדָם אֶת יְקֹר הַשַּׁבָּת, וְאֵת כָּל תַּפְאֲרֹתָהּ, וַיִּפֶּן אֶל הַמַּלְאכִים הַעֹמְדִים עַל יְמִינוֹ וְעַל שְׂמֹאלוֹ, וַיֹּאמֶר לָהֶם: הַיִּידוֹ נָא לִי, בְּנֵי עֲלִיּוֹן: לְמִי תִתֵּן הַשַּׁבָּת, — תִּלְכֶּם אִם לְבְנֵי אָדָם?

וַיַּעֲנוּ הַמַּלְאכִים וַיֹּאמְרוּ:

— אַחַת אָמַר אֱלֹהִים לְתַתָּה לְבְנֵי הָאָדָם, וְנִחַמָּה אוֹתָם פֶּעַם בְּשִׁבְעַת מַעֲבָבוֹת, וּמִמָּעַשֵׁי יְדֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר הָאָדָם: אִם כֵּן, — מַדּוּעַ תִּשְׁמְחוּ בָּהּ אַתֶּם?

I.

שבת המלכה.

יָכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי אֶת מַלְאֲכָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיָּבֵא אֶת הַשַּׁבָּת וַיּוֹשִׁיבָהּ עַל כִּסֵּא הַקְּבוֹד. וַיִּרְאוּהָ הַמַּלְאכִים וַיִּצְאוּ לַפְנֵיהָ בְּמַחֲוֹלוֹת, וַיִּשְׁירוּ לַפְנֵיהָ מְשִׁירֵיהֶם הַנִּפְלָאִים וַיִּקְרְאוּ: שַׁבָּת הִיא לִי.

וַתַּעֲרֹב הַשִּׁירָה וְהַזְמֶרָה עַל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, וַתֵּרָא לַמַּלְאכִים כְּכֹל יְפִיָּה וְהִדְרָה, וְקִרְנֵי אוֹרָה יָצְאוּ מֵעִינֶיהָ, וַתֹּאדָרָה אֶת כָּל שִׁבְעַת הַרְקִיעִים, וַתִּשֹּׁם הַשַּׁבָּת, וַיִּמְלְאוּ הַרְקִיעִים רוּחַ נִפְלָא בְּרִיָּה גַּן עֵדֶן, הַמְּלֵא פְּרָחִים, וַיִּדְרִחוּ

שנית ארצה ובאת אל בני אברהם יצחק ויעקב; הנה נשבעי לשמרך ולקדשך ולכבודך; והנה אם ככה יעשו באשר נשבעו; ונבראו המלאכים אשר אמרתי.

ותרד השבת ותבא לארץ ישראל ביום הששי והיום היה יום סגריר וענן וגשם סוסף נתפד ארצה; ותרא השבת את הרפש והטיט אשר בדרך; ותקרא: הוי, מה רע וגורל בני האדמה! מה בצע בשדות מלאים ברפת? בני עצי חמד ופרחי תפארה, אם בדרךנו תסתר השמש; והשמים ותקדרי עבים; וחרוץ תעור מדרךמי ארץ ותליל ותבכה את היקום?

עודה מדברת ותבא אל חצר אחת אשר בני ישראל יושבים שם. ותרא והנה מרעפה החצר אבנים לבנות ושדרות עצי שטה וברוש נטועים לארך החצר ולרחבה. — ותרא ויאורו פניה.

ותבא השבת הביתה. — והנה אור גרות נרוע בכל פנות הבית ושקט ושלוה שפוכים מסביב. — ותנהר.

ותשא את עיניה ותרא את האשה בעלת הבית מחבאת את ילדיה הקטנים ומנשקת להם. ובני כלם מפיקים חן נחמד ושמחה. — ויאורו פני השבת ותצאנה מרני אור מעיניה ותנענה באשה וילדיה; ונקרן עור פניהם. ותגדל האורה בבית.

קול צעדים נשמע במבוא. והנה אדון הבית בא. ויאורו בני הבית את פניהם אליו וירוצו לקראתו ויחבקוהו. ויחבק גם הוא אותם וינשק להם ויקרנם בשבת שלום. וינח את בניו וישם יד ימינו על ראשם ויקרא ויאמר: ושימכם אלהים באפרים וכמנשה! ותנשנה גם הבנות אליו ויברך גם אותן: ושימכן אלהים בשרה רבקה. רחל ולאה! וישב אדון הבית על מקומו ויבט אל הנקיון שבביתו. ועל פני אשתו וילדיו המאירים; ועל השלוה והשקט השפוכים סביב; וינשק בעד הסלון וירא את בניו ופרדסיו ושדותיו הנחמדים למראה, ויבט אז אקמיו המלאים ברפת. — ויאורו פניו מאד. ואור הבית הולך הלך ונרב ונאר כל פנים וישמח כל לב ותברק כל עין. — ותפלא כל נפש גיל ונעימות.

ותרא השבת את כל החור והנה ואת השלוה והמנוחה אשר בבית. — ותצחק מרב שמחה.

ויקח יי את צחוק שמחתה ויברא ממנו מלאך ויאמר לו: הנה מחר ושלחה ושלוה בראך. — ותהי בלכתך אחרי השבת לבא אל בתי ישראל וראית את המחר והשלוה והשמחה השוכנים שם. — וברפת את יושבי הבית ואמרת: הוי רצון שתהא לשבת אחרת ככה! והי באשר עבר היום השביעי ותשב השבת עם

ויענו המלאכים את האדם ויאמרו: השבת היא ראש כל השמחות והנענים אשר ברא יי ועל בן אמרנו: נגילה גם אנחנו ונשמחה בה. ואף כלו המלאכים לדבר וישמע קול מלאכי השירה האמרים: מנומר שיר ליום השבת!

ותרד השבת מעל כסא כבוד יי ותשתחו ותאמר: טוב להודות ליי! ויענו אחריה הכרובים: לומר לשמך עליון!

ותרא יי את כל הענן והנעימות אשר הביאה השבת בעולמו ויאמר: שמעי נא השבת הנה אנכי יצרתי את האדם ונאצוהו לאמר: ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך! וידעתי גם ידעתי, כי עבדתו תזניעהו מאד. ועל בן ככה אתננך לבני האדם ובאת אליהם ביום השביעי, ביום השביעי, והארת להם את פניהם ושמחתים בטובך ובמנוחתך אשר תשפכי עליהם. — וקראו לך: עגו! וקבלוך בשירה ובמורה; וקוית להם את אשר תהיה המלכה הרחמנה לעבדיה הנאמנים; וקראו נה אל נה ואמרו: לכה דודי, לקראת בלה, פני שבת נקבלה.

ותען השבת את יי ותאמר: יעשה נא רצון יי! אפם כי צר לי מאד לבא אל בני האדם ואנכי טרם ידעתי את מקומם וארח חייכם. — ואיבדה אוכל והבאתי להם מנוחה וענן ושמחה?

וענן יי ויאמר: הנה אנכי בורא לך מלאכים אשר ילכו אליך והם יהיו לך לעינים בלכתך בין בני האדם על האדמה.

ותשמע השבת את דברי יי ותקד ותשתחו ותצא מאת פני יי.

II.

המלאך הטוב.

ותרד השבת משמים ארצה ותעבר ארצות וימים ותחקר ותדרש לדעת מי מחכה לה; ותרא והנה שונים עמי הארץ במראה פניהם, בחקיהם ובדמיהם; ואין קורא בשמה ואין מחכה לה. ותוסף לשוט בארץ ותעבר יערים ושדות עמקים ונגעות; ותרא המון אנשים ונשים עובדים עבודה בועת אפם; רגע לא ננוח; נגם לעבדיהם ולאמהותיהם. ולבהמתם לא יתנו מנוח. ואליה לא ישעו ולא ישימו לב. וחר לה מאד ותשב ותעף אל יי ותאמר: אנה יי אלחי! ראיתי את בני האדם, והנה אין להם כל חפץ בי; בשמי לא יזכירו ומנוחתי לא ידרשו! הואל נא, אלחי, ותנה לי את המלאכים אשר אמרת; ילכו אלי, ויורוני את הדרך אלך בה. וענן יי ויאמר: רדי

ניוסף המלאך לדבר אל השבת ויאמר: ב
ישאלוני מלאכי מרום מתי נבראתי? מה אמר להם?
נתען השבת ותאמר: ב ש ב ת ש י ר ה.
(עור ובא).

י. ב. לבנה.

מלאכה הטוב אל האלהים; ובהיותם בין השמים ובין
הארץ ויאמר המלאך אל השבת: הידי נא לי ברכות
י, מה שם הארץ אשר היינו בה?
נתען השבת ותאמר: ארץ ישראל.

שועל וברווזה*.

הוי, גנאי נא אלי
רגע קט אל החור;
נאני קבר אמרתי:
אראך אשאלכי
דבר לא אדעה; —
מקרי נא ולכי!

שועל: שלום, ברווזה
ובדקה לך, הנכרת!
מדוע אל לב
האנם את עוברת?
הן שם כה עמק
כה עמק עד אין סוף;

לבו בו דואב
ובטנו ריק לחלי,
אקה, מה תאב הוא
למעם מעט צלי!
ווי ברווזה שם,
זו בת הבליעל,
שוקה מרחוק
ואליהו לא תעל.
קה, לוי אף גרע מעט
לשום גם במקום! —
ועתה אל טרפו
אף תכלינה עינים.
שמוא ל בנציו.

ברווזה: שלום מרחוק,
מר שועל, גם עליך!
אך מה נה תשאל
כי אדע אשיבה?
ואתה הן חבמת
מני שבועים;
על בן אף ארחיקה
ממך באנשים.

סובב מר שועל
שם על שפת האנם,
סובב ומביט
אל העורף השט שם;

(*) ממשלי הא. (י) ובאי.

בית המדרש הגדול ופארק העיר.

המקדש והמזרחית.

עצליה.

(פנטסיה).

"אין זאת, בי אם צפור-פיה קראָה לי!" — חשב רפאל. הבה אפוא — אָמר — אָקומה נא ואלכה אחרֶיה."

ברגע אחד עזב רפאל את החדר ויָרַץ הֵנָּה. מעודו לא ראה את הַנֶּעֱרָה בל בָּד יָפָה וְנָעִים וְקָרִיר בְּיוֹם הַזֶּה. בְּנֶרְאָהּ, לֹא הָיָה עוֹד בְּמָקוֹם הַיָּפָה הַזֶּה. כַּפֶּעַם קְרָאִישׁוֹנָה הוּא רֹאֶה נָחַל קָטָן מִתְפַּתֵּל בַּעֲצָלִים וּמִיָּמִיו הַנֶּזֶם נוֹלֵם בְּהַמְלָה אֶל אָנֶם קָטָן מִקֶּדֶף סוּף מְבַל עֲבָרָיו. שְׁתֵּי צִפּוֹרִים יָפוֹת הִתְעוֹפְפוּ סְבִיבוֹ בַּצִּפּוֹרִי נָעִים. "שִׁתָּה, נֶעֱרָה שִׁתָּה!" — צִפּוֹרֵי אֵלָיו. וּבְרֵגַע בָּרַע עַל שִׁתָּה הַנָּחַל וַיִּשְׁתָּה. וְהַפִּיִּים הָיוּ קָרִים וְנָעִים עַד מָאֵד, וּרְפָאֵל הִרְגִישׁ בְּנַפְשׁוֹ כַּח הַדָּשׁ וְהַנְּשׁוֹת הַדָּשִׁים. אֵין זֹאת בִּי אִם מֵעַן קָסָם הוּא הַנּוֹלֵל מִן הָעֵרֶן. הַנֶּעֱרָה לֹא הִפִּיל עָלָיו עוֹד כָּל מוֹרָא בַּעֲצוֹ הַרְמִים, וּשְׁפַת יוֹשְׁבָיו לֹא זָרָה לוֹ עוֹד; הוּא הַכֵּן הַפֶּעַם, בִּי זְמוּזִים הַדְּבֻרִים וְצִפּוֹרִי הַצִּפּוֹרִים וְצִרְצוֹר הַחֲבִיבִים אֵינֶם אֵלָּא שִׁירָה עֲלִיזָה, שִׁירַת חַיִּי נָעִם, שְׁאֵין בָּהֶם לֹא חֲשׁוֹנוֹת וְלֹא שְׁעוֹרִים וְלֹא קוֹל הוֹרִים וּמוֹרִים.

הוא השתרע על החציר, והצפורים התעופפו ותרקקו סביבו ותשרנה לו את שירתן הרוממה.
— האה, מה טוב ומה נעים לשבת פה. — התאנח רפאל. — מי יתן ויכלתי להיות פה כל הימים ונפטרתי ממורי ולמוני ומכל צרומי יחד.
— אם כן, — צפצפה צפור אחת קטנה. — קומה גלגה אל פתקן מלך עצלניה.
— אל מי? — שאל רפאל.
— אל פתקן המלך, המושל בעצלניה, הוא המלך שקל המואם בעבודה יסור למשמעתו.
— הדבר הזה מוצא חן בעיני, קרא רפאל בשמחה. — אבל איפה אמצאנו?
— אם תפץ אותה ללכת אליה, לך עמרי נאביאך שמה.

יום קָנִין. הַשֶּׁמֶשׁ בָּעֵרָה כַּתְנוֹר, וּבְכִית הַסֶּפֶר הָיָה אוֹיֵר חֵם וּמְחַנֵּק. הַתְּלָמִידִים הַעֲצָלִים הִתְעַצְלוּ עוֹד יוֹתֵר, וְגַם הַשּׁוֹקְרִים הִתְרַפּוּ מְעַט בְּלִמּוּדָם. יוֹשׁ אוֹמְרִים שָׁנָם עֵינֵי הַמּוֹרָה סָגְרוּ לְרֵנָעִים מִבְּעַד לַמִּשְׁקָפוֹ. אֲבָל אֵינִי מֵאַמִּין בְּדַבָּרָה זוֹ.

רפאל לא היה מעודו גַּער חָרוּץ, וְלַעֲתִים קְרוֹבוֹת שָׁמְעוּ אֶת הַמּוֹרָה אוֹמֵר אֵלָיו: "עַד מָתִי תִהְיֶה נֶרְפָּה רְפָאֵל?" — בֵּית הַסֶּפֶר הָיָה כְּבִית כָּלָא בְּעֵינָיו וְהַמּוֹרִים כְּמִלְאָכִים רָעִים הַמְעַנִּים נַפְשׁ הַיְלָדִים הַרְבִּים, אֲשֶׁר לֹא עָשׂוּ לָהֶם כָּל רָעָה. בְּיוֹם הַהוּא הִתְעַצֵּל רְפָאֵל עוֹד יוֹתֵר, כִּלְלִי הַדְּקָדוּק קָרְדוּ בּוֹ וְלֹא חָפְצוּ לִהְיוֹת מוֹכֵנִים לוֹ. הַמַּחְבֶּרֶת כָּסְתָה בְּשִׁבְרֵי אוֹתִיּוֹת וּבִכְתָּמִים, כְּמוֹעֵה מַרְבֵּ חֹם, וְחֲשׁוֹנוֹתָיו הִתְבַּלְּבְּלוּ מָאֵד. הַמִּסְפָּרִים הַנּוֹכּוֹנִים הִתְחַבְּאוּ מִפְּנֵיו, וְלֹא חָפְצוּ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו בְּיוֹם אֵשֶׁן.

רפאל לא הצליח הַיּוֹם בְּלִמּוּדָיו, וְהַרְגֵּשׁ הִרְגִישׁ בְּלִבּוֹ, בִּי שׁוֹנָא הוּא אוֹתָם תְּכִלִּית שׁוֹנָא. לִשְׁנוֹא פֶהֶק מַעַת לַעֲת, לִשְׁנוֹא הַעֲבִיר גַּם אֶת יָדוֹ עַל עֵינָיו. רָאִישׁוֹ כְּבֹד עָלָיו וְעֵינָיו כְּחוֹת בְּמַקְדָם, וְהַמִּסְפָּרִים אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת מְרַקְדִים לְפָנָיו כְּלִי הַרָּק, עַד כִּי לְסוּף לֹא נִכְרוּ מֵאוֹמָה. חֲטָמוֹ יָרַד מִמָּה כְּמִיָּה אֶל הַמַּחְבֶּרֶת, עַד כִּי נִשְׁקָפָה סִבְנָה לַמִּסְפָּרִים הַלְחִים. אֲבָל הוּא לֹא שָׁם לֵב לְזֹאת, בִּי רוּחוֹ נִשְׁאָהוּ אֶל יַעַר הַעֲצָלִים, אֲשֶׁר הִשְׁתַּרַע בְּקֶצֶה הָעֵרֶן לֹא רְחוּק מִבֵּית הַסֶּפֶר, וּבְאֹזְנוֹ תַּצְלִינָה צִפּוֹרִי הַצִּפּוֹרִים הַעֲלִיזוֹת. "מַה מְאֻשְׁרוֹת הֵן הַצִּפּוֹרִים הֵן! לֶחֶן אֵין כִּלְלִי דְקָדוּק, אֵין חֲשׁוֹנוֹת וְאֵין שְׁעוֹרִים, מִי יִתֵּן וְהִיִּתִי גַם אֲנִי צֹפֹר!"

— "צִיף צִיף!" — נִשְׁמַע פְּתָאם בְּאֹזְנוֹ קוֹל דֶּק נָעִים.
— "אם יֵשׁ אֶת נַפְשׁוֹ לְטִיל אֶתְנִי, בֹּא נָא אֵלָינוּ הֵנָּה!"
רפאל נִשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה צֹפֹר קְטָנָה הִתְעוֹפְפָה בְּעַד הַחֲלוֹן הַפְּתוּחַ הַחוּצָה. אֵן הָבִיט סְבִיבוֹ וְהִנֵּה הַתְּלָמִידִים גִּדְּמוּ בָלֶם. גַּם הַמּוֹרָה מְנַמֵּם עַל אֶחָת הַמַּחְבֶּרֶת אֲשֶׁר לְפָנָיו.

גם את בית הספר, גם את המורה ולא אעשה עוד מלאכה כל ימי חיי.

— גער טוב אמה! — ענה המלך. — אבל דע לך, כי בקחתי אותך לי, עליך להיות עצל תמיד ולא תעשה עוד כל עבודה. כי אם תמאן ובקשת לך איזה ספר או איזו עבודה ונענשת במשפט המורדים במלכות.

— הנה נא כמותי, הוד מלכות, כי מאשר אני לדעת, כי נפטרתי מכל הדברים הרעים האלה אשר מברו את חיי מאד.

— טוב הדבר, — ענה המלך — הנני לוקח אותך לי ועתה ראה ועשה בכל אשר געשו עבדי חצרי ונהיה לאיש חיל ולעבד נאמן לי.

היו — קרא המלך לשר האוצרות, — מהרה והביאה הנה תליפת בגדים לעבדי החדש.

ורפאל פשט את בגדיו וילבש את החדשים, אשר מצאו חן בעיניו עד מאד, וישתדע על שפת הבצה השוקטה בין חיל העצים.

ורפאל הרגיש את עצמו מיד במצב של עצלות נעימה. בבקר שררה חצי חשכה. הרוח נשב לאטו בענפי העצים ובקבועי הסוף וניעם אנה ואנה וחיל העצים השמיע קול נהרה דקה. אף נהרת המלך פהקן נשמעה בראש לאות מלכות.

רפאל ישן זמן רב. כאשר התעורר הביט סביבו לראות אם לא קם עוד איש. ובראותו, כי כל העם עודנו נרדם, סגר את עיניו שנית ויחשוב מחשבות על נעם חיי העצלות. אחרי זמן מה פקח עוד הפעם את עיניו ויהפלא לראות את כל העם עודנו ישן. פתאם עברה תרועה במתנה. המלך פהק פהק ארוך מאד וכל עבדי החצר פהקו אחריי וברגע סגרו את עיניהם שנית.

(סוף יבא).

י. מ. הלוי ולקינד.

— הבה נלכה. קרא רפאל ויתרומם לאט מעל

הארץ.

הצפור נהנה אותו בשבילים צרים, אשר לא ידע רפאל מימיו. אחרי כן עמדה ותצפצף לאות, כי הגיעו עד גבול עצלותה.

כך קטנה השתרעה לפניו. והבקר מקפת מכל עבריה עצים רעננים, אשר לא נתנו לקני השמש לחדר אליה. ומקפה כלה בדשא רם ורך, אשר לא עבר עליו חרמש; ובתוך הכפר עמדה בצצה שוקטה המנממת תחת השמיכה הירוקה הפרושה עליה.

— פה משכן פהקן וכל חילו, — צפצפה הצפור הקטנה.

רפאל הביט מסביב — והנה מבער העשב הרם המזן אנשים סרוחים בעצלתים מסביב לבצה השוקטה. עד כי לא הרימו גם את ראשם לראות את הבאים אליהם. כלם היו לבושים בתנות על בשרם, כפות-לילה על ראשם סנדלים קלים על רגליהם.

הצפור הקטנה נהנה את רפאל עד המלך, אשר התרומם מעט לקבל את פני הבאים אליו. הוד מלכותו היה לבוש בתנת ארנמן ארקה וכפת ליל עשויה משי על ראשו ועליה עטרת זהב.

— למה זה באתם להפריענו? — שאל המלך ויפהק.

— אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב, —

ענה רפאל, בוכרו את אשר למד בבית הספר, — יספחני נא הוד מלכותו אל אחת הבהמות בחילו.

— הראוי אמה לעבד בחילי? — שאל המלך ויפהק.

שנית.

— המורה אומר, כי עצל אני לאין מרפא.

— כן, — ענה המלך ויבט בו, — הכרת פניך תעיד

בך כי כן הוא.

— אָנָּה הוד מלכות, ספחני נא אליה, כי שונא אני

עדר צאן בארץ ישראל.

דיון יצחק אברבנאל.

(המ'שק).

בשם האלהים. במדריד לבדה נשרפו במשך חצת הזאת אחד ושלשים אלה, תשע מאות ושתים עשרה נפש אדם, ומאתים ואחד ותשעים אלה, ארבע מאות וחמשים וישישה נשפטו לעבודת פחד על אגיות הממשלה כל ימי חייהם, או למאסר קשה במערות האינקוויזיציה עד צאת נפשם, מלבד הנאשמים אשר הצליחו למלט נפשם מעבר לגבול ספרד. וגם אותם לא נקו שופטי האינקוויזיציה השואפים נקם, כי עשו את תמונותיהם כדמותם והעלו אותן על תפוד לאות הרפה וקללת עולם להם ולזרעם אחריהם, וכל הונם ורכושם אשר נשאר בארץ החרם לאוצר המלך. מספר התמונות הנשרפות עלה לשמונה עשר אלה וארבעים ואחת.

ומשפט האינקוויזיציה היה נעשה ברב פאר והדר וכל אצילי הארץ, גם המלך והמלכה עם כל שריהם ושחותיהם העדינות באו לראות מחזות המשפט הקדוש, כי חשבו זאת להם למעשה הטוב בעיני אלהים.

וזה דבר הפתוח:

במעט עלה תשחר נשמע קול הפעמון הגדול מבית התפלה הראשי. לקול הזה חדר כל העם, והמונים המונים נהרו אל מקום המשפט. והנה הפסע החל: הנזירים הולכים בראש, איש וסמל קדשו בידו ודגל האינקוויזיציה נשוא לפניהם. אחריהם הנזירים הם השרים והאצילים, במעיליהם השחורים עם נסיהם ודגליהם; אחריהם הובלו החוטאים, ששבו בתשובה והתחרטו על עונם. להם נכונו שפטים לעיני השמש, איש לפי חטאו; מאחריהם נשאו צלב גדול להבדיל ביניהם ובין החוטאים בנפשיותם. ההולכים אחריהם הם אלה אשר נשאו נאמנים לאלהי אבותיהם, הנהוגים להשרף חיים. והמה כלם יחפים, מעיל עבה וצר מאוד כסה את בשרם ועל ראשם מגבעת גבוהה וחדה ועליה מצורים צלמי בלחות, תמונות שדים והמקפצים ומקדים בין לתבות אש אוכלה. אחריהם נשואות תמונות החטאים, אשר נמלטו מבח האינקוויזיציה. אחריהם הובלו ארונות שחורים מצורים בלשונות אש ובכל

ומספר האנוסים בספרד הגיע למאות אלפים, ורבים מהם היו עשירים גדולים, רופאים מפארים ותכמי מדינה מהללים, אשר נשאו משרות גבוהות בממלכה, ויעלו על הספרדים האמתים בכשרונם, בתריותם וכעשרם הרב, ויהיו האנוסים בצניגים בעיני הנזירים הנכאים, ויחבלו תחבולות להשמידם ולבלותם מעל פני האדמה, אך הפעם זה לא הצליח בידם עד אשר ישב על כסא המלוכה איש הנף ושואף בצע כפרגנהו. המלך הרע הזה ראה, כי על ידי משפט הדת ימלא את אוצרותיו מהון האנוסים הרב, אשר יתנם לאוצר הממלכה; ואיבולה אשתו המלכה נדרה נדר עוד בנעוריה, כי באשר תזכה לישבת על כסא המלוכה תשמיר את כל האפיקורסים מן הארץ. ובכן נוסדה בספרד האינקוויזיציה הנוראה (בשנת 1481) להגדיל את כבוד האלהים, וראש בית המשפט, האינקוויזיטור הראשי, היה הכהן החתה הצמא לדם אדם, אשר אין דומה לו בכל הערצים והאבירים שבעולם—הנזיר טומש טורקבומדה. אז נאספו האנוסים לאלפים ולרבות אל מערות הפלא של האינקוויזיציה, ונענו בכל מיני עגווים לגלות את ישומות רעיהם וידידיהם, אשר לא נאמנה רוחם עם הדת הפתולית; וכה נוספו אסירים על האסירים הראשונים בבתי כלאיהם, עד אפס מקום, ומאות ואלפים נשרפו אז חיים במדורות ה"אומד די פה" והונם החרם לאוצר הממלכה. ולא רק האנוסים החיים ננעה יד המשפט הקדוש, כי גם המתים לא נקו מפניהם. באשר שמו שופטי האינקוויזיציה והמלך השואף להון את עיניהם במשפחת אחד האנוסים העשירים בארץ—ולא מצאו בה כל עון נגד אמונתם, שמו עלילות דברים על אבי המשפחה המת, כי דבקה נפשו בתורת ישראל, ואז העלו את עצמות המת מקברו ושרפון על המוקד, וכל הונם ונחלותיו גלקחו מידי יורשיו והחרמו לאוצר המלוכה, והיורשים נשאו כערום ובחסר כל. וגם לא היתה להם כל זכות לעמוד על משמרות פרידנה, כי זכרו להם את עון אבותם.

יותר משלוש מאות שנה (עד שנת 1808) התענג העם הספרדי על מחזות ה"אומד די פה", אשר ערכו להם הפתנים

נִדְבָה לְכַבֹּד הָאֱלֹהִים מֵאֵת הַמֶּזֶן הָעֵם, וּבְקוֹלוֹת קוֹרְאִים
 "שִׁמְעֵה, יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד" קָפְצוּ הַחֲטָאִים בְּנִפְשוֹתָם
 אֶל תוֹךְ הַלֵּהָבָה, וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּזִירִים שָׂרוּ שִׁירֵי תְהִלָּה לֵאלֹהֵיהֶם
 עַל הַזִּבְחִים וְהַעוֹלוֹת אֲשֶׁר הָבִיאוּ לוֹ.

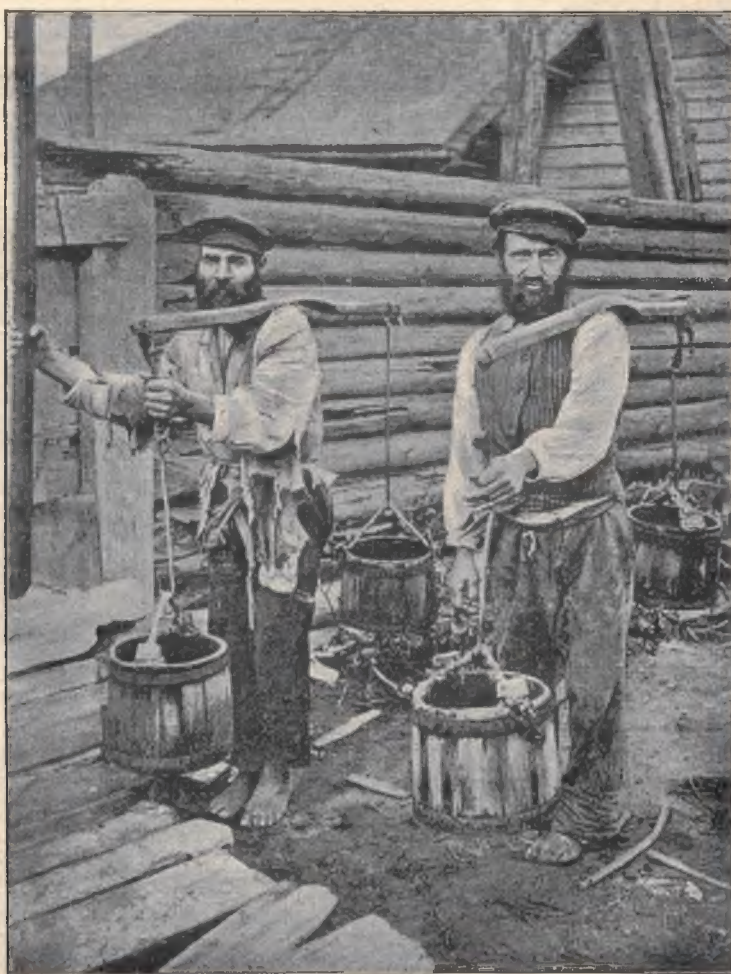
בֵּה הַתַּאֲמִצָּה הָאֵינְקוֹיִיצִיָּה לְהַשְׁמִיד וּלְאַבֵּד אֶת
 הָאֲנוּסִים הַיְּהוּדִים-בְּסֵתֶר מִן הָאֶרֶץ, אֲךָ בְּיְהוּדִים לֹא יִבְלָה
 לְבָלוֹת חֲמָתָה.

אֲבָל לֹא אָרְכוּ הַיָּמִים וְנָד תַּהֲרֹחַתְהָ מוֹרְקוֹמָה
 מִצָּאָה גַם אֶת הַיְּהוּדִים עִם עֲבָרָתָם.

(הַיָּשָׁד וְכֹא)

סַעְדִּיה אֲבֵן שׁוֹשֶׁן.

מֵרְאוֹת הַשָּׂאוֹל — בָּהֶם צְבוֹרוֹת עֲצָמוֹת הַנְּאֻשִׁים, שָׁמְתוּ
 בְּמַרְם נַעֲשֶׂה בָהֶם "הַיָּשָׁפֵט הַקְּדוֹשׁ"; לְאַחֲרוֹנָה הָלְכוּ הַמֶּזֶן
 בַּהֲנִים וְנְזִירִים, וְכֵה הָלְכוּ עַד בּוֹאֵם אֶל בֵּית הַכְּנִסְיָה הַקְּדוֹל.
 יָשָׁם נִשְׁאוּ הַכֹּהֲנִים רִנָּה וְתַפִּלָּה לֵאלֹהִים, וְהַכֹּהֵן הַקְּדוֹל הָרִישׁ
 מַעֲנֵן הַיּוֹם, וְאַחֵר בֶּן הָעַמִּידוֹ אֶת כָּל הַנְּאֻשִׁים יַחַד לִפְנֵי צֶלֶב
 קְדוֹל וְנִרוֹת בְּנִיִּים בִּידֵיהֶם וַיִּקְרְאוּ לִפְנֵי כָל אֶחָד מֵהֶם אֶת שֵׁם
 דִּינּוֹ. אִזּוֹ נִשַּׁשׁ פְּקִיד הָאֵינְקוֹיִיצִיָּה וַיֵּךְ בְּאַגְרוֹפוֹ מִכָּה אַחַת עַל
 לֵב כָּל אֶחָד מִן הַנְּזִירִים לְמוֹת, וְשׁוֹטְרִים נִשְׁאוּ אֵלֵיהֶם וַיֹּאפְרוּם
 בְּכַבָּלִים וַיּוֹלִיכּוּם אֶל בֵּית הָאֲסוּרִים. כַּעֲבֵר יָשְׁעוֹת אַחֲדוֹת
 הוֹצִיאוּם מִשָּׁם וַיּוֹבִילוּם אֶל הַבֶּקֶר, שָׁשָׁם הוֹכְנָה בְּמַת עֲצִים
 וְתַחְתֶּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ גִּזְרֵי עֵץ וְתַחֲמִלוֹת הָבֵן וְנֹפֶת, אֲשֶׁר הוֹבִיאוּ

שׁוֹאֲרֵי מִים.

צִיד דְּגִים.

(מזכרונות הילדות.)

כאן

לא יוכל לתת לי. אמי הבישה עלי וקמן את הפקשה הנשקפת מעני ותאמר לי:

— אם תפץ אתה אחר, תוכל ללכת אל מישא. כי רוצה אנכי ששכר תה לאיש אחר ואפשר להתרוגע עמו.

מחרתי לרוץ אל מישא. כי באמת כבר התענגתי עליו ועל שעשועיו. מישא קבלני בחבה ונראני את כל ספרי למודו. וספר לי על בית-הספר ועל המורים ועל בתלמידים. גם אנכי ספרתי לו על ה"חדר" ועל חברי ובי יומי התקנה שעברו היום. חג גדול ב"חדר" ואני נחברי שרני שירים. וגם את אחותי מרים לקחתי אל ה"חדר" לראות בה. ובאשר נברנו את המכה אשר הפיתי ואת הפוס הלכן של שבנו שואב-המים שתקנו משוב לב; ומישא אמר לי: כי הוא אוהב את ציד הדגים במקדס וכי ביום הראשון לשבוע תבא (יום המנוחה למצרים) ולך הוא עם אביו ועם שני הנערים התלפפים לצוד דגים הרחק מחוץ לעיר. ובי ילינו שם כל הלילה על שפת הנחל. פסח בפת השמים. תבשורה הווא העציבה את רוחי מאד. כי קנאתי במישא.

— אדמה: כי נעים מאד ללון בלילה על שפת הנחל. — אמרתי בעצב. — הן הלילות עתה חמים ובהירים. — אם יש את נפשך, לך גם אתה עמנו. — ענה מישא. — ואז תראה מה טוב הוא הציד בלילה. — אמי לא התנני ללכת. — השיבותי באנחה. — הן גם אבי ולך עמנו ועל כן אין לאמך לרא. פן יאנה לך דע.

ונפרדתי ממישא ובנפש מרה שבתי לביתי.

ג.

אכן מה גדלה אהבת אמי אלי:

אמי הבירה בי תפק אחרי שובי לביתי. כי נעצב הנני ותשאלני לספת עצבוני. בתחלה פחשתי לה ברעתי.

ב.

עברו שתי שנים. מישא למד בבית-הספר לעם אשר בעירנו ויהי מתלמידים הראשונים והנבחרים. כמעט מדי בוקר בבקר, בלכתי אל ה"חדר" פגשתי את מישא הולך אל בית-הספר ולקוט הספרים על שכמו. אך לא דברנו איש את אחיו משוב ועד דע. כי כן חזקה עלי מנצת חורי להתרחק ממישא. וגם הוא כפנשו בי הפנה ממני את ראשו. אנכי אהבם כבר בחלתי לו את המכה אשר הפיתי בגללו. אך כי המכה הווא כמעט שהורידתי שאולת. אך אמי לא יכלה כלל לו. ותמיד הודתה את יי על אשר הצילני מן המנת שרתף על ראשי. פעמים רבות שמעתי מפה בספרה לשבנותיה ומידעותיה את כל פרטי האסון אשר קרע: איך חכה הפוס על שפתי הפחתונה ונקרענה נתן אחת משני איך הביאתי הביתה כמעט בלי נשמת חיים מגאל בעצר ודם. איך שכבתי חולה יותר מחודש ימים. איך תפר הרופא את שפתי הקרועה ועוד ועוד. ובה גדל קצף אמי על מישא. עד כי אמרה לקחת את נקמת בנה מהמכה וגם מאבי מישא (אשר תפר תמיד בגדים לאבי ולי) ולבלתי תת לו עוד מלאכה בביתנו. אך אחרי כן, כאשר קמתי מקלוי ואשוב לאיתיני נחמה ממשכבות נקמתי ואביר-מישא היה בא אל ביתנו במקדס.

המכה אשר הפיתי, הביאה תמורה גדולה גם בחיי מישא. כי אביו שם אליו את לבו ונכניסו לבית-הספר. ומישא באמור למעלה עשה חיל בלמודיו ובעברו מסתלקה למחלקה קבל תשורה מאת מוריו על חריצותו. גם בעברו מהמחלקה השנית אל השלישית (הבכר הנה שתי שנים אחרי האסון אשר קרע) קבל תשורה נחמה. ספר-מסעות עם הרבה ציורים יפים. ואביר-מישא הביא את הספר אל ביתנו להראותו לנו. אנכי נאחזתי הצעירה מרים. בת שבע שנים. לא שבענו מהביט על הציורים.

אז פגשתי מאת אביר-מישא להשאילני את הספר לקריאה. אך הוא ענני: כי הספר לבנו הוא וכלי רשיונו.

ללון כל הלילה בשורה! ומיהם הנה והלאה לא תבא עוד אל מישא. כי הנער השוכב הנה יביא עליה אסון!
אך רנח והצלה עמרו לי ממקום אחר. אבי, אשר הנה בשעת ההיא בפית, התערב בשיחתנו: הוא אמר, כי לא טוב לגלד להיות מפקק, לפחד מצנה וקדומה; ואם אבי-מישא יערבני, כי ישנים עלי בוריות, או אין כל רע, כי אלף עמכם.

וכן נזמר הדבר לטובתי: אמי קראה את אבי-מישא אל ביתנו ותדרש ממנו, כי יערב בחייו ובחיי אשתו וכל בני ביתו, כי לא יאנה לי כל רע. אבי-מישא השיב על זאת, כי בכלל אין כל רעה ואסון נגר פני איש ההולך לצוד דגים בחנה. סוף דבר, אמי הסכימה להפצי, ומי יתאר את שמחתי!

יסוף ונא.

ד"ר ל. מקלר.

כי לא תאבה למלא את חפצי; אך, כאשר הפצירה כי לא יבלתי עוד התאפק, סמרי החל לרעד ומריסי עיני נולו אנלי דמעה.

— ידעתי... את לא תתניני ללכת...

— אנה? עם מי? — שאלה אמי באי-רצון.

בקול רועד מבכי עצור ספרתי לה את כל אשר שמעתי ממישא. ואמי נתנה עלי בקולה:

— התאמר לתלש שנית שערות מנכות סוסים ולהביא אסון על בלנו?

— אנה... לא נתלש... עוד שערות... — שנית

בבכי — אנה... רק גלף מחוץ לעיר... לצוד דגים... וגם

אבי מישא... הן גלף עמנו...

— לא תקום ולא תהנה — קראה אמי — לא אתנדך

חרשות.

אחר, יען כי שום איש לא למד את החבי לבטא את המשפט הזה.

ברכות שלום שונות. — ארץ ארץ ומנהגים; ואולם ביותר גדול ההבדל בין ברכות השלום של בני ארצות שונות. בני אורינוקו אשר באמריקה הדרומית, מקדמים איש את רעהו בהפגשם יחד בדברים האלה: "ומה, איך עקצוץ הפקות?" המצרים קדמו איש פני רעהו בהפגשם בדברים האלה: "ואיך אתה מויע?" או "האם מויע אתה היטב?" יציאת טפות הזעה דרך הנקוביות שבעור היתה לסמן של כל בריאות הנפש. בפרס מברכים איש את רעהו בן: "ואיך אתה מרוים בעור האל?" בשנפגשים שני ערבים, שאחד הנה בדרך רחוקה, מושיטים הם איש לרעהו את היד הימנית, וזה שששאר במקומו אומר לרעהו האורח: "הוי, קצתי בחיי פה בלעדיך!" וזה יענהו: "ישמרני יי מקוץ בחיים איש בלעדי רעהו". על אי האקנים הדרומי נוהג מנהג לא יפה ביותר: המברך רוקק על פה ידו וממרח את הרק על פני המברך, ובכשרוהו בעל הפית לכבר את אורחו בכבוד גדול הוא שופך לו דלי מים קרים על ראשו. הפזישי הרוכב על סוסו ורואה מחזק אחד מידידיו, הוא דופק את סוסו ודוהר ישר לעמיתו במהירות רבה כאלו אמר לרמסו.

(¹) בקה — מין זכוכ עוקץ.

שכל התפי. — חוקר צרפתי אחר, פיר השפה שמו, מספר מקרה מפלוי על דבר חבי אחר שהצטין בחנה רבה. השפה למד את החבי הנה לבטא את המלים: "ארוץ" ו"סלם". וכאשר טפס החבי על הסלם למדנו לבטא את הפעל "טפס". בקל פעם שהביאו את החבי אל חדר העבודה של החוקר הנה קורא: "ארוץ! ארוץ! ופוסת לו במקורו ארוץ קטן אחר ומלכף לו משם ורעני קנפוס, אשר אהב מאד. הארוץ הקטן הזה היה עומד תמיד על הרצפה, והחבי היה יכול לפתחו על נקלה. פעם אחת הביא את הארוץ הקטן הזה ונעמידו על ארוץ אחר גדול סמוך לתקרה, ואת הסלם שנמצא בחדר העמידו בפנה. הפץ היה החוקר לראות אם יבין החבי לבטא את המלים הנדועות לו בסדר הדרוש, בראותו כי לא יוכל להשיג במקורו את הארוץ הקטן. ביום הראשון לא הצליח בהפיון. החבי צעק: "ארוץ! ארוץ! ספק בנפשו, גשף את חפי הכרז של פלובו מרב פעם, ולא יותר. ביום ההוא נתנו לו לאכל גרעיני חסה, אשר לא אהב ביותר, והקנפוס האהוב לו נשאר סגר בארוץ שם למעלה. ביום השני היה החבי עוד יותר שרוי בפעם, ובהביטו בפעם בפעם אל הארוץ קרא בקצף: "סלם—טפס—ארוץ!" או הורידו לו את הארוץ הקטן ונתנו לחבי. החכם" פשכר חקמתו הרבה גרעיני קנפוס. הדבר הזה מוכיח לדעת החוקר, כי יש לחבי פשרון לחבר מושגים שונים לרעיון

לחברינו ולחברותינו הציונים קוראי ה"עולם קמץ"

הננו מודיעים אתכם, כי זה כארבעה ירחים נוסדה בעירנו אגודה ציונית. באגודתנו יש כתשעים נערים והאגודה נקראה בשם "פרחי ציון". על כל נער ונער לשלם בכל שבוע ושבוע אגודה אחת לקופה הלאומית. ועתה כבר יש אצלנו חמשה עשר רויכ, ונקודת כי בעוד שנתיים יהיה לנו סך מאה רויכ ואז נשלח את הכסף למורשה נליל ויטבסק הר"ר ברוק, כי יכתב אגודתנו בספר הזהב. בכל שבוע ושבוע ביום השני מתאספים חברי האגודה לבית ראש האגודה ומדברים רק עברית. מבקשים אנחנו את הנערים והנערות קוראי ה"עולם קמץ" כי יחליפו את אגודתנו מכתבים.

לוצין (פלך ויטבסק). יחיאל שול, ראש האגודה

שמואל חיים הולנר, מזכיר האגודה.

המ"ל: הוצאת "תושיה" בורשה.

העורכים: א. ל. בן-אביגדור ושל. ל. גרדון.

כתבת ה"עולם קמץ":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО "ТУШИЯ", ВАРШАВА.

Verlag "TUSCHIA", Warschau.

בדווינסק

אפשר לחתום על ה"עולם קמץ" אצל מר

הירש פארמ,

רחוב ברעסלאווסקא, בית קומוצקי.

ספר חדש

הנכבד ללומדי הספרות הרוסית!

СОТРУДНИКЪ ГИМНАЗИСТА.

Пособіе при изученіи русской словестности образцы и планы литературнаго характера.

ЦѢНА 1 РУБ.

во всехъ книжныхъ торговляхъ.

Складъ изданія: Типографія І. Лурье, С.-Петербургъ, Гороховая ул. 48.

הוצאת "תושיה"

אגרון לבני הנעורים

מכתבים למופת לילדים ולילדות, לנערים ולנערות, עם מלון המכאיר עברית והמתרגם רוסית ואשכנזית (באותיות עבריות) את כל המלים והמכשאים החמורים

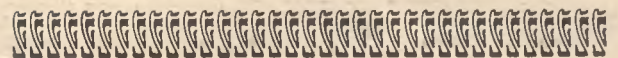
מאת י. ח. מביוב.

האגרון הזה מכוון לכל צרכי בני הנעורים שלנו רוב המכתבים נועדו לקטנים והם מנקדים נקוד שלם, וכשליש של המכתבים ערוכים לפי רוחם ולפי בינתם של נערים ונערות מבני י"ג שנה ומעלה, והם מנקדים רק במקומות החמורים, הלשון והסגנון צחים וקלים וטובים, מענינים ומלכבים.

מחירו 50 קאפ, מ"ל 60 ק, בכד 65 ק, מ"ל 75 ק, פארטא 10 ק.

Издательство "Тушия", Варшава.

בנגלי הסום, ובקרבו אליו הוא מורה ברובו מעל לראשו. בני משפחת הבטונים אשר במקבוי נהגים: בשעה שהם רוצים לעשות כבוד גדול למי שהם פוגשים בדרך, הם נופלים ארצה על גבם ואחר הם מתהפכים מצד אל צד בהפזות בידיהם על ירכם. יושבי שבט בהפגשם יחד הם הורצים לשונם, חורקנם שניהם ותוחכים את אצבעותיהם באזניהם. ויש אים שיושבים נהגים, שהמברך מחפף את המטו ומרית את יד המברך. בנפוגה בנפוגש איש פשוט את אחד הגדולים, הוא שולף נעליו וקורא לעמתו בתנועת פחד: אנן! אנן! לאמר: אל תעשה לי רעה. על אי סנדויץ ואי תירידות מחפנים המברך והמברך את חממיהם זה בזה. על אי צילן נהגים בשעה שאדם פשוט פוגש באיש נכבד הוא נופל לארץ ומבטא בשפתו שמו ותארו של הנכבד. על אי הפילפנים נהגים כך: בעל הבית לוקח רגל האורח ומעבירה בהפה על פניו. נאחרים מחליקים איש את לחי רגיהם ומשפתיהם זה לזה בעמדם על רגל אחת.

מכתבים.

א

למערכת "עולם קמץ".

אנחנו יושבים בכפר קלה לא רחוק מעיר לודו. הציונים שלחו הנה מעיר לודו שבעה עשר נערים מהתלמוד תורה, שנתיים מייד עד י"ח, והם עובדים את האדמה, חורשים וזבלים, משדרים, וורעים, מנקים וקוצרים את היבול, ועושים הכל בשקידה וחריצות, וגם לומדים קריאה וכתובה, ומדברים איש לרעהו "עברית". גם אנחנו הנערות היושבות פה פה מדברות עברית למען התרגל. אנחנו יודעות גם את השפות פולנית, רוסית, אבל העברית אהובה לנו מכל. — השבנים היושבים פה בקיץ מקנאים בנו על דברנו עברית, כי הם אינם יודעים לדבר כמונו, ואנחנו שמחות בזה מאד. הננו מבקשות את אחינו ואחיותינו הרחוקים לעשות כן גם הם. — אני כותבת את המכתב הזה ביום הולדת, כי היום מלא לי יוב שנים.

שרה טננבוים.

כפר קלה י"ד אב.

למערכת "עולם קמץ".

רב תורה למורנו שמקין כי יסד בינינו אגודה "שפה חיה". זה כשני ירחים אשר נוסדה אגודתנו וכבר התרגנו לדבר עברית. ונעש חיל בשפה העברית. באגודתנו יש כחמשה עשר נערים, כלם מבני עשר שנים עד שלש עשרה שנה, ואנחנו מתאספים בכל ערב וערב ונדבר ונשחק בעברית. בכל שבת ושבת נחאסף אל בית ספרנו, ובמסכת מורנו יספר כל נער את אשר קרא בכל השבוע שעבר וכלנו דנים עד כמה מענינים דבריו אשר ספר, גם נשיר שם שירים לאומים ושירי ציון.

ישראל סטריכסקי וחבריו.

ורודובקה

ספרי חנוך ולמוד ומקרא (הוצאת "תושיה") :

הספר מיוחד לעולם ספרי
"הפרנסה"
 ירח פדיוני בעד הדורים
 והמורים.

א) לעבודת החדר. משימות הפרט לרשות הפרט (מאמר ב') פנחס שפמן. — ב) חסדנות האופי של הילדים (המשך) א. בן צבי. — ג) השקפת בתי הספר הכייתיים. ד"ר נחום מלושין. — ד) הקריאה העברית (המשך) בן זאב. — ה) בתי הספר בשווייץ. נ. פנחס. — ו) רעיונות על דבר התנ"ך (המשך) — ז) שאלת התנ"ך בעתונות. יואל הרמלי. — ח) כרונולוגיה. — ט) פתגמים ומשלים פדיוניים. נ. פנחס.

יצאה לאור ההכרזת הכפילה "ח" (אירוסיה) וזה תכנה :

- 1) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטח הטבעי) עם 24 ציורים יפים ואותיות הכתיבה. נדפסה על טבלא גדולה להדפיק אל הקיר בבה"ס.
 מחיר 20 קאפ. מא"ר 2 קאפ.
 מדבקת על גבי עב—30 קאפ. מא"ר 6 ק'.
- 2) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (בג"ל) מטולמלת, ערוכה בקוביות (בגור עץ קטנים), כתבת-ניר יפה—ובתוכה לוחות-לדוגמא ערוכות לזה.
 מחיר 75 ק' מא"ר 10 קאפ.
- 3) הנ"ל, בגור ניר עב קטנים, כתבת ניר כנ"ל.
 מחיר 60 ק' מא"ר 10 ק'.
- 4) אלפא ביתא מטולמלת, ערוכה בקוביות, אותיותיה מדבקות על גור עץ קטנים מרבעים (קוביות) עם נקודות מיוחדות, להרכיב מהן מלות ומאמרים—ערוכה בכתב ניר.
 מחיר 60 קאפ. מא"ר 20 קאפ.
- 5) הנ"ל, מדבקת על גור ניר עב קטנים, בכתב ניר כנ"ל.
 מחיר 50 ק' מא"ר 10 ק'.
- 6) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטח הטבעי) עם 82 ציורים יפים. נדפסה על טבלא גדולה להדפיק אל הקיר בבה"ס.
 מחיר 25 קאפ. מא"ר 2 קאפ.
 מדבקת על גבי עב—35 ק' מא"ר 8 ק'.
- 7) הנ"ל, במחברת קטנה ונאה, מוכרת במעטפה ציורית (בצבעים) יפה.
 מחיר 50 קאפ. מא"ר 10 קאפ.
- 8) אלפא ביתא מצוירת בצבעים (בג"ל) מטולמלת, ערוכה בקוביות. ערוכה בכתב ניר גדולה ויפה עם ציור נאה בצבעים ממעל.
 מחיר 1 רובל. מא"ר 20 ק'.
- 9) עברית בלשון עם ועם. למוד הקריאה למתחילים, ללימוד ו.ה. טביוב.
 I למדברים רוסית, II למדברים ורגון, מחיר כל מחברת כחריב 25 ק' מא"ר 4 ק'.
- 10) ראשית דעת שפת עבר (בג"ל) עם ציורים.
 מחיר 30 קאפ. מא"ר 40 ק' מארמא 6 קאפ.
- 11) הקריאה העברית (למתחילים).
 י. ב. לבנר.
- 12) בית הספר לחור הכתיבה העברית, בחמש מחברות (מאושר מטעם ב.ו).
 מחיר כל מחברת 7 קאפ. מארמא 2 קאפ.
- 13) לפי הטף להורות את הילדים לדבר עברית מבלי עזרת תרגומים.
 מחיר כל הטף 75 ק' מא"ר 90 ק' מא"ר 10 ק'.
- 14) מקרא לפי הטף, להורות את ילדי ישראל קרא וכתב ודבר עברית, על פי השטח הטבעי, עברית בעברית, עם ציורים. הנ"ל.
 ספר התלמוד, שני חלקים.
 מחיר כל חלק 75 קאפ. בריכה. מא"ר 8 ק'.
- 15) המבין, מונוזוי לכל ספרי הלמוד (מאושר מטעם ב.ו). י.ה. טביוב.
 מחיר 30 ק' מא"ר 40 ק' מא"ר 6 ק'.
- 16) ראשית למודי שפת עבר (עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות). י.ה. טביוב.
 מחיר 50 ק' מא"ר 65 ק' מא"ר 8 ק'.
- 17) גן הילדים. כריסמומתי עברית עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות, עם ציורים).
 ש. בר כן.

- מחיר 75 ק' מא"ר 90 ק' מא"ר 10 ק'.
- חלק שני מחיר 50 ק', מא"ר 65 ק' מא"ר 8 ק'.
- 18) בת חיל אז תורת אם, ספר מקרא לבנות ישראל.
 מחיר 40 ק' מא"ר 50 ק' מא"ר 6 ק'.
- 19) מדריך הילדים. מתודה וכריסמומתי (עם תרגום המלות ברוסית) בב' חלקים (מאושר מטעם ב.ו). ק. ו.ו. צ'י.
 כל חלק 35 ק' מא"ר 50 ק' מא"ר 8 ק'.
- שני החלקים מא"ר יחד כבד 85 ק' מא"ר 14 ק'.
- 20) רע הילדים. ספר מקרא למתחילים, כלו מנקד, עם "מאשר מטעם ב.ו". י. ב. לבנר.
 מחיר 40 ק' מא"ר 50 ק' מארמא 8 קאפ.
- 21) ידירנו. מועדי ישראל ותפלותיהם עם תרגום המלות ללשון רוסית (מאושר מטעם ב.ו). הנ"ל.
 מחיר 40 ק' מא"ר 50 ק' מא"ר 6 ק'.
- 22) מורה הילדים. מתודה עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות (מאושר מטעם ב.ו). י.ה. טביוב.
 מחיר 90 קאפ. מא"ר 105 ק' מא"ר 14 קאפ.
- מפתח (לתרגומי מורה הילדים). הנ"ל.
 מחיר 40 ק' מא"ר 50 ק' מא"ר 6 ק'.
- 23) ערך הילדים. כריסמומתי עברית עם תרגום המלות ברוסית, אשכנזית באותיות עבריות, צרפתית ואנגלית (מאושר מטעם ב.ו). הנ"ל.
 חלק ראשון מחיר 80 קאפ. סבור כבד 95 ק' מא"ר 10 קאפ.
- חלק שני מחיר 70 ק' סבור כבד 85 קאפ. מא"ר 8 קאפ.
- 24) אגרון לבני הנעורים. מכתבים למופת ילדים וילדות, לנערים ולנערות, עם מלון לכל המלות והמבטאים החמורים.
 מחיר 50 קאפ. מא"ר 65 ק' מא"ר 8 ק'.
- 25) בית ספר עברי. ספר מקרא ולמוד. י. גרונבסקי.
 חלק ראשון 25 ק', מא"ר 35 ק' מא"ר 4 ק'.
- חלק שני 50 ק', מא"ר 65 ק' מא"ר 8 ק'.
- חלק שלישי 75 ק', מא"ר 90 ק' מא"ר 12 ק'.
- 26) הדקדוק העברי. דקדוק קצר למתחילים, מנוקד. ל. שאצקי.
 מחיר 40 ק' מא"ר 50 ק' מא"ר 6 ק'.
- 27) תרגילי הדקדוק העברי (להקרא ונתחן).
 מחיר 30 ק' מא"ר 40 ק' מא"ר 6 ק'.
- 28) מחברות לנהוג-דקדוק (שלוש מחברות).
 מחיר כל מחברת 10 ק' מא"ר 2 ק'.
- 29) דקדוק לשון עברית מאת שמואל דוד לוצטו (ש"ל), מעבד ע"י אברהם כהנא.
 מחיר 50 ק', מא"ר 65 ק' מא"ר 8 ק'.
- 30) מערכת הפעלים (ספר שמושי).
 מחיר 50 ק', מא"ר 65 ק' מא"ר 8 ק'.
- 31) קצור דברי הימים לעם ישראל מראשית היות עד היום הזה (מנוקד). י. גרונבסקי.
 מחיר 50 קאפ. סבור כבד 60 ק' סבור חדר 70 ק' מארמא 6 ק'.
- 32) תולדות עם ישראל (מנוקד).
 חלק ראשון מחיר 50 ק', מא"ר 65 ק' מא"ר 8 ק'.
- חלק שני מחיר 55 ק', מא"ר 70 ק' מא"ר 8 ק'.
- חלק שלישי מחיר 80 קאפ. מא"ר 90 קאפ. מא"ר 10 ק'.
- כל שלשת החלקים (כל הספר) סבורים יחד כבד 210 ק' מא"ר 20 ק'.
- נמצא להפסד גם בספרים קטנים: ספר א' ב' ח' ב'א' 15 ק' ספר ד' ו' ח' ח'א' ב'א' 20 ק' מא"ר לכל ספר 2 ק'.

- 33) למען אחי הקטנים. שירי ילדים (פורמט גדול). א. ליבושיצקי.
 מחיר 60 ק' מא"ר 75 ק' מא"ר 85 ק'.
- מארמא 10 ק' ע"י ניר רגאל 1 ק' מא"ר 25 ק'.
- מא"ר 12 ק'.
- 34) הכנור. קובץ שירים לילדים ולבני הנעורים, מאת משוררים שונים. ספר ראשון: שירי הטבע, ספר שני: משלים. ספר שלישי: אגדות. מחיר כל ספר 25 ק', מא"ר 35 ק' מארמא 8 ק'.
- 35) פרקי אבות לבני הנעורים (עם תרגום רוסית והערות ובאורים).
 א. ליבושיצקי.
 מחיר 25 ק', מא"ר 35 ק' מא"ר 4 ק'.
- 36) בעיר וביער (משלים), ב"ח. י. שטיינברג.
 מחיר כל חלק 30 ק', מא"ר 40 ק' מא"ר 4 ק'.
- שני החלקים יחד סבור כבד 80 ק' מא"ר 8 ק'.
- 37) שיעורי ילדים. קובץ אגדות מקורות לילדים (פורמט גדול). מנוקד. הנ"ל.
 מחיר 40 ק' מא"ר 65 ק' מארמא 8 קאפ.
- 38) כל אגדות ישראל (פורמט גדול. מנוקד, מאושר מטעם ב.ו).
 י. ב. לבנר.
- חלק ראשון מחיר 75 ק', מא"ר 90 ק' מא"ר 10 ק'.
- חלק שני מחיר 105 ק', מא"ר 120 ק' מא"ר 14 ק'.
- שני החלקים מא"ר יחד כבד 260 ק' מא"ר 24 ק'.
- 39) עולם קטן. עתון מצויר לבני הנעורים. מהדורא ראשונה.
 65 חוברות בחמשה כרכים (13 חוברת בכל כרך).
 כל כרך מחיר 150 רובל.
 כל 26 חוברת מא"ר יחד 3 רובל.
 כל הקבוצה יחד כבד 6 רובל.
- 40) לוח-עולם קטן. קובץ ספרותי ושמושי לבני הנעורים לשנת תרס"ג עם תמונות וציורים.
 מחיר 75 קאפ. לחומטי העולם קטן 50 ק' מא"ר 10 ק' (מא"ר 25 ק' בעד התיבה).
- 41) ספר החנכה. מאסף לבני הנעורים עם תמונות וציורים.
 מחיר 25 ק', מא"ר 35 ק' מארמא 4 ק'.
- 42) פרקי תלמוד. כריסמומתי תלמודית למתחילים, עם תרגום המלות התלמודיות ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). א. ל. ביסקא.
 מחיר 40 ק' מא"ר 55 ק' מא"ר 6 ק'.
- 43) מורה הסגנון ושמושי הלשון העברית (עם דוגמאות ופרקי שגון רבים לשמושי המעשי, וחלק מיוחד על תורת הנקוד לכל פרטים). י.ה. טביוב.
 מחיר 1 רובל. מא"ר 145 ק' מא"ר 14 ק'.
- 44) תורת הספרות. מורה חקי הסגנון הפרוזה והשירי ותורת הספרות לכל חלקיה השונים (עם דוגמאות רבות מכל מקצועות הספרות העברית בכל תקופותיה). ש. ל. גרדון.
 מחיר 1 רובל. מא"ר 145 ק' מא"ר 25 ק'.
- 45) מבחר הספרות. אנתולוגיה עברית, מכילה לקטים נבחרים ממסכת הספרות העברית הקדושה בשגון ובפרוזה של משוררינו וסופרינו הגדולים (עם תולדות כל סוג וערכו והערות נחוצות).
 י.ה. טביוב.
 מחיר 90 ק' סבור כבד חדר 145 ק' מא"ר 14 ק'.
- 46) תולדות היהודים (הספירות) מופלגות ערוכה לעם ולבני הנעורים). י. עקב פרנקל.
 מחיר חלק א', ב', ג' 50 ק' ב'א' מא"ר 6 ק' חלק ד', ח' 75 ק' ב'א' מא"ר 10 ק' בשני כרכים מא"ר כל כרך 175 ק' מארמא 20 קאפ.
- 47) מלון של כים. מעברית לרוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). מלון מלא ושלים לשפה העברית הישנה והחדשה של התנ"ך, התלמוד והמדרשים ושל הספרות העברית החדשה.
 י. גרונבסקי וד"ר י. קלוגר.
 מחיר 235 רובל. מא"ר 260 ק' מארמא 20 ק'.

Издательство „ТУШИЯ“, Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau.